

Декорації для міркувань про вічне (Трохи іронії)

– Діоген принципово не збирав матеріальних багатств, мешкав у бочці, а коли Александр Македонський запитав: «Що я можу для вас зробити?», філософ попросив не затуляти йому сонце. Григорій Сковорода не мав ні хати, ні тину. Цікаво, чи в наш час серед філософів ще є ось такі «диваки»?

– Про що мова?! Звісно, філософу не потрібно ні хати, ні тину, ні комори, ні ставка, ні млинка, ні вишневого садка. Щоправда, іноді якісь дешици зі світу побутового комфорту йому таки доконечно необхідні. Класичним прикладом тут є Сартр: 1964 року, відмовляючись від присудженої йому Нобелівської премії, відповідний текст він писав за столом затишної паризької кав'ярні – в елегантному плащі, з філіжанкою доброї кави і з люлькою, набитою запашним тютюном. Звичайно, що «зовсім випадково» за цим заняттям його сфотографували, і так само «несподівано» ця світлина (її тепер майже в кожній книжці про Сартра вміщують) потрапила на перші шпальти газет. Далі все за планом: інтерв'ю, радіо, телебачення й шля-

хетна втома від всесвітньої слави. Тож без тину філософу вочевидь можна якось перебути, проте без кав'ярень, закордонного тютюну, фотографів, електронних і паперових медіа та великих потужних електростанцій, які забезпечують мегаполіси безперерйним світлом (бо в яких же ще декораціях справжньому філософу про вічність міркувати?!) – просто ніяк.

– **Згадаймо хрестоматійне «Поэтом можешь ты не быть, Но гражданином быть обязан»... Мені здається, що на запитання, чи зобов'язаний філософ бути громадянином, ви, пане Олександр, відповіли практично, провівши в пору Майдану в наметі оті всі три місяці... До речі, це, як модно тепер казати, «кореспондується» із запитанням про Діогена й Сковороду.**

– Гарне запитання, а то я вже хвилюватися почав, чи дадуть десь місця, аби себе, любленого, похвалити. Щоправда, маленьке уточнення: сказати, що я провів у наметі «оті всі три місяці», то буде велике перебільшення. Зрештою, був я не лише в наметі (наразі – ГРМівському, який

Громадська Рада Майдану поставила побіля рогу Прорізної і Хрещатика), а й у різних інших пригодах і ситуаціях, проте назвати себе великим сміливцем якось язик не повернеться, бо цілий і неушкоджений. Десятки тисяч людей зробили значно більше за мене, і тисячі з них заплатили значно дорожчу, ніж я, ціну. Згадаю бодай поранених в око молодих хлопців. Коли наша «Варта в лікарні» чергувала в офтальмології Олександрівської лікарні (це там, звідки викрали Вербицького та Луценка), я бачив і бачив їх. Молоді красиві хлопці, яким дробиною стріляли снайпери в ліве чи праве око, роблячи їх інвалідами... Це був спеціальний наказ, я в цьому на 100 відсотків переконаний і готовий свідчити про це в будь-якому суді. І допоки такого суду не буде, допоки не сядуть на лаву підсудних і ті, хто стріляв, і ті з погонями у зірках, хто накази віддавав, не віритиму жодному мордатовому прокурору, який вчергове буде клястися, що у нас почалася «правова держава».

Вів розмову
Юрій ПРИГОРНИЦЬКИЙ.

Письменник-гуморист Олександр ВОЛОДАРСЬКИЙ:

«Я видалив би «з поля» всіх, хто спекулює на проблемах мови. Такої проблеми в Україні немає!»

Київського письменника-гумориста Олександра ВОЛОДАРСЬКОГО телеглядачі досі пам'ятають із популярних колісь гумористичних програм на українському телебаченні. Його жартами розважають публіку чимало відомих майстрів «розмовного жанру». А ще він пише книги, сценарії... Зрештою, й розмову ми почали про мову.

– Олександр, росіяни зазвичай висувають таку претензію: мовляв, в Україні забороняють російську мову й ледь не під загрозою страти змушують вчити українську, а у вас, людини російськомовної, на тему захисту саме української мови є прекрасне оповідання «Питання, звісно, принципове»...

– Це, власне, автобіографічне. Воно й починається так: «Сашко, ти

ж у мене найкращий учень!» – казала колись моя вчителька української мови Людмила Дорофіївна...». А мені було незручно перед нашою відмінницею Олею, бо вона якраз «пахала», а мені просто легко давалися мови, й українська теж.

«Рученьки терпнуть, злипаються віченьки... Боже, чи довго тягти? З раннього ранку до пізньої ніченьки голкою денно верти...». Пам'ятаєте, у п'ятому класі, здається-

ся, вчили? Але це й учити не треба! Якщо ти не дебіл, то варто лише прочитати й запам'ятаєш на все життя. Я й досі пам'ятаю... І що поганого? Живеш собі в Києві чи Полтаві з дитинства, нічого особливого не робиш і знаєш дві мови!

А як я виходив на сцену рідного Калужького філіалу Московського вищого технічного училища імені Баумана в далекі 1970-ті представляючи хор нашого студентського театру

мініатюр! І одразу починав шпарити українською: «А зараз наші улюбленці, наші хлопці-бітлугани, заспівають свою улюблену пісню «Конь Тугезе», в якій розповідається про любов одного коня до своєї кобили Тугезе!». Вірите, зал ревів зо сміху! Словесна еквілібристика...

А як мліли дівчата, коли я в гуртожитку брав до рук гітару, й уже з перших рядків пісні в них на очах блищали сльози: «Ніч яка місячна, зоряна ясна...». А коли добирався до слів «Я ж тебе, милая, аж до хатиньки сам на руках однесу...», вони вже ридали ридма. І їх доводилося відпововати... портвейном.

– Сила мистецтва...

– Так. Якось усією сім'єю в театрі імені Франка дивилися «Тев'є-молочника», де в головній ролі грав незабутній Богдан Ступка. Блискучий спектакль закінчився, актори покинули сцену під овації, а я, лише вийшовши із зали, зрозумів, що п'єса Горіна за мотивами Шолом-Алейхема йшла українською мовою! Зізнатися, читати, писати й слухати я більше люблю російською. Але, коли це талановито, різниці в мовах не відчуваєш.

І тут я згадую ще одну свою шкільну вчительку української мови – Галину Климентівну. Вона цінувала мої знання мови, але чомусь дуже часто... виганяла з класу. Досить було їй суворо сказати «Володарський!!!», як я вже збирав «манатки» і йшов до дверей... А в цей час мій товариш Сіня (Ігор Сіняговський), зиркнувши на годинник, голосом спортивного коментатора з пафосом виголошував: «На 20-й хвилині матчу з поля видалено Олександра Володарського. Номер невідомий». Зрештою, якось після цих слів незабутня Галина Климентівна видалила й самого Сіню. І от я тепер думаю: якби я був Галиною Климентівною, то, навіть не починаючи уроку, видалив би «з поля» всіх тих, хто спекулює на проблемах мови. І нехай це принципове питання, але вже точно не питання життя й смерті!

– Ваші твори свого часу «озвучувало» багато відомих виконавців. А як тепер?

– Творчі зв'язки з артистами є, але швидше дружні. Тепер пишу не для Новикової, не для Винокура і Ко, а для себе. Це мініатюри. Хоча в черговій п'єсі якраз хоче зіграти Клара Новикова, там є колоритна роль Майї Михайлівни. І це не вигаданий персонаж! Майя Михайлівна – жінка, якій я допомагаю. Їй 88 років, склероз, вона може не пам'ятати, що їла на сніданок, але добре пам'ятає все, що було давно. І війну, і до війни...

Сподіваюся, в Україні цю п'єсу поставлять. Вона про старість, самотність, про пам'ять... Вона проти війни, тому що Майя Михайлівна там жахи війни згадує... Усе це дуже актуально для нас тепер.

– Чи маєте якийсь особливо пам'ятний власний виступ?

– Нещодавно була чергова річниця Чорнобильської трагедії і я згадав концерт, який був колись у мене в Чорнобильській зоні. Величезна така галявина, куди не глянь, заповнена людьми – ліквідаторами аварії. І хоч я дуже не люблю виступати на відкритих майданчиках, але то був особливий випадок. Як раділи, як сміялися, як плескали в долоні ці мужні люди! А потім до мене підійшов генерал, вручив грамоту й сказав: «Ви запам'ятаєте цей виступ на все життя!». Так і вийшло – на все життя й запам'ятав!

Іще нещодавно довелося робити цілу сторінку гумору для газети, яка призначалася воїнам АТО. Таке теж не забувається.

– А чи допомагає гумор, так би мовити, у повсякденному житті?

– Допомагає. Оформлював якось пенсію, інспектор упізнала мене, душевно так поставилася. Єдине, чого не могли, – призначити вищу пенсію! Але все одно першу пенсію отримав як сюрприз.

Загалом літератору, хай хоч і гумористу, як і всім, живеться тепер важко. Заробити літературною працею не так легко. Однак нещодавно був у Книжковому арсеналі в Києві – море людей! І книги купують. Зокрема й мою. Навіть Петра Порошенка моя дружина там бачила. Шкода, що книгу Володарського подарувати не зметикувала.

– А загалом політики? Як у них із гумором?

– Думаю, туго. Якби в них було хоч трохи краще почуття гумору, то вони були б набагато самокритичнішими. І не виставляли б себе клоунами, змушуючи народ сміятися з них...

– Оце ж і є гумор!

– Але трагедія в тому, що вони це роблять на повному серйозі! Під час однієї передвиборної кампанії я навіть придумав такий універсальний слоган для пересічного україн-

ського політика: «Я був чесним, а стану ще чеснішим!». Продати його так і не вдалося – не оцінили.

– Ви часто буваєте в Полтаві як член журі Міжнародного конкурсу карикатур «Карлюка»...

– Я не член, я мозок!

– Ну, тим паче... Але ж щоразу не обходиться без цікавих історій.

– Так трапилося й тепер. Напередодні приїзду до Полтави я саме готувався до творчого вечора, де ми збирали кошти на допомогу бійцям АТО. Потім повернувся додому, допізна дивився футбол «Динамо» – «Фіорентина», а затим ще й увівся за комп'ютер, анонсувавши інформацію про той творчий вечір у «Фейсбуці». І там у три години ночі (!!!) до мене «причепився» один москвич: «Як ви можете?..». Ну й почалася традиційна вже в таких випадках «бодяга» з росіянами. І от коли ми вже готові були «послати» один одного, він пише: «Я 18 років їздив до Полтави, а що ж ви тепер зробили з Україною?». А я відповідаю: «Так я їду туди вже за три години!». І далі розмова пішла вже в геть іншому руслі й закінчилася його вітанням Полтаві й полтавцям. Так завдяки вашому місту ми й порозумілися...

Полтаву люблю. Вона стала для мене містом, де я почувуюся майже як удома. Тим паче що маю тут дуже багато друзів, серед яких і Михайло Шлафер, Ольга Курчакова, Михайло Селегенев і багато інших. І після кожного приїзду до вас друзів щоразу більше. Тому Полтава для мене – не тільки чудове місто, а й прекрасні люди. Недарма тут народилося стільки видатних людей. Хоча мені здається, що самі полтавці навіть не усвідомлюють до кінця, на якій благословенній землі вони живуть, серед якої історії. Звикли... А я щоразу дивуюся. І мрію приїхати сюди хоч на кілька днів улітку, скупатися у Ворсклі, сходити по гриби... Шкода, рибалити не люблю, а то мріяв би ще й упіймати в дендропарку карася!

Успіхів полтавцям!

Розмову вів Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

Річка Ворскла